

Сертификатът на PEFC – гаранция за устойчивост и законност в българския горски сектор

Програмата за одобрение на горска сертификация (Programme for the Endorsement of Forest Certification – PEFC) е водещ световен алианс на национални системи за горска сертификация. Като международна нестопанска неправителствена организация работата ѝ е посветена на това да насърчава устойчивото управление на горите чрез независима трета страна – одиторски организации за горско сертифициране.

С над 317 млн. ха гори, сертифицирани по PEFC, организацията е най-голямата система за сертифициране на гори в света, покриваща 76 % от световните сертифицирани гори. Повече от 21 700 компании са получили сертификат за веригата на попечителство PEFC, демонстрирайки своя ангажимент за отговорно снабдяване със сертифицирани продукти.

Съветът за устойчиво управление и сертификация на горите в България – СУУСГБ (PEFC – България) е националният управляващ орган на сертификационния процес по системата на PEFC в България и един от 57-те национални членове на Алианса. Организацията е създадена през 2010 г., но започва същинската си дейност през 2017 г. с приемането ѝ за член на PEFC International и утвърждаването на сертификационна система за управление на горите в България (2017 – 2019 г.) от Общото събрание на PEFC.

СУУСГБ съблюдава няколко основополагащи международни и национални принципа, свързани с управлението на горите:

- Следва международните ангажименти за устойчиво управление на горите и ползване на природните ресурси, иницирани на Срещата на върха в Рио де Жанейро през 1992 г., развити с приетата през 2015 г. от ООН „Глобална рамка за устойчиво развитие до 2030 г.“ със своите 17 цели за устойчиво развитие.

- Хармонизира собствения си PEFC стандарт за устойчиво управление на горите (УУГ) и неговото „Второ издание – 2024“ с основополагащите европейски критерии за устойчиво управление на горите, т.нар. Паневропейски критерии и индикатори, приети на Министерска

та конференция за защита на горите в Европа (MCPFE/Forest Europe) в Лисабон през 1998 г., които са част от новия рамков SFM (Sustainable Forest Management) мета стандарт на PEFC от 2018 г., както и на националните стратегически документи за горите и горския сектор на Република България.

- Зачита нарастващата загриженост на обществото относно негативните последиствия за горите, резултат на биотични и абиотични фактори, включително и човешката дейност (незаконни сечи и обезлесяване, промяна от горски територии), и ролята на горите за намаляване на ефектите от климатичните промени.

- Съобразява се с над 140-годишния лесовъдски опит и утвърдени горскостопански практики за устойчивото управление на горите в България, ползването на ресурси от тях и опазването им.

В периода 2023 – 2024 г. СУУСГБ започна регулярната (на всеки 5 г.) процедура за ревизия на Българския национален PEFC стандарт за горска сертификация. СУУСГБ избра да се присъедини към одобрената от PEFC International Балканска система за сертифициране на горите, която няколко балкански страни (Хърватия, Словения, Северна Македония, Босна и Херцеговина) вече успешно бяха защитили.

Характеристики на горската сертификация по PEFC

- **Устойчивост** – моделът PEFC умело съвместява Паневропейските/ Forest Europe критерии и индикатори за устойчиво управление на горите, както и 17-те глобални критерия на ООН за устойчиво развитие. Гарантира се равнопоставеността интегриране на трите компонента – икономически, социален и екологически, които са стълбът на ООН (и на българския стандарт) за осигуряване на устойчиво развитие.

- **Достоверност** – в PEFC независимостта на сертифициращите органи е гарантирана благодарение на процес на акредитация, базиран на международни стандарти (ISO). PEFC предлага доказателство за устойчиво управление

на горите и устойчиви бизнес практики. От януари 2025 г. PEFC има и собствен, признат от Европейската комисия, стандарт по RED II (за прилагането на БЕИ с произход от горите), а стандартът по директивата за обезлесяване EUDR е в процедура на одобряване от Европейската комисия.

- **Сигурност на доставките** – PEFC е глобален и независим алианс, той е най-голямата институция за маркетинг и осигуряване на устойчиво управление на горите чрез независима система за сертифициране.

- **Социални стандарти** – PEFC е първата система, интегрирала социални критерии както в SFM, така и в сертифицирането по Chain-of-Custody (веригата за проследяване на продукцията (CoC) от сертифицирания горски запас до дървопреработвателната компания и крайния продукт. С PEFC клиентът купува продукт, който е произведен по екологичен, икономически и социално устойчив начин.

- **Добавена стойност от горите** – за PEFC е важно да се използват продукти на дървесна основа – най-добрият начин да се запазят нашите гори е да се ползват устойчиво и отговорно, което стандартите за устойчиво управление на горите и веригата за проследяване на продукцията гарантират.

Горската сертификация по PEFC в България

Сертифициране по националните SFM стандарти PEFC BG ST 1002:2019 и PEFC BG ST 1003:2019: Издаден е един групов PEFC сертификат SFM – CoC за управление на горите на СЗДП – Враца, който покрива и веригата за доставка, и контрола по нея с групов CoC сертификат. Той е в сила за 18 териториални поделения ДГС/ДПС за обща площ 245 025.2 хектара.

Извършва се подготовката за групово сертифициране с PEFC SFM – CoC на група „Югозапад“ на ЮЗДП – Благоевград.

По международните CoC стандарти PEFC ST 2001:2020 и PEFC ST 2002:2020: Издадени са 77 индивидуални сертификата на български пред-

приятия, в т.ч. 2 на български клонове на чуждестранни компании.

Групова/регионална сертификация по PEFC

Груповата сертификация в редица държави се прилага за цели големи географски и политико-икономически региони. Тя изисква наличието на групов орган за управление и доброволно присъединяване на управляеми горскостопански единици.

Групов модел на управление и сертифициране имат страни като Австрия, Словакия, Словения, Германия и други. В Австрия всички провинции притежават един общ PEFC SFM сертификат, валиден за всички собственици/управители на гори в цялата страна. Първоначално всяка провинция е имала свой PEFC SFM сертификат, но с оглед на икономия на средства и усилия за управлението на системата са ги обединили. Нещо повече – държавният орган, който подпомага преобладаващите недържавни собственици на гори, сам финансира сертифицирането и участва в управлението на „групата“ чрез свой национален управляващ орган – Камарата на собствениците на гори, ангажиран с поддържането на управленската система, в т.ч. и платени служители в PEFC – Austria. Сертифицирането на горите по PEFC в Австрия е безплатно за собствениците на гори. Регионални сертификати притежават и всички провинции в Германия, Словакия (на 2 региона – Северен и Южен), Словения – един общ сертификат.

В България националното законодателство вече е дефинирало териториалния принцип на развитие чрез обособяването на 6 икономически зони за развитие. Горското законодателство през 2011 г. също се вмести в този национален модел за управление на горските територии.

Предлаганият подход е вариант на сегашното регионално управление, но с инструмента за независим и акредитиран според международните изисквания лесовъдски контрол на регионално (както е в Германия, Франция, Италия, Словакия) или на национално ниво (по примера на Австрия, Словения), при които издаденият сертификат за устойчиво управление на горите по национален SFM стандарт (например по системата PEFC) е изцяло според изискванията за устойчиво управление на

Forest Europe и съвместим с Националната стратегия за развитие на горския сектор в България (НСРГСБ).

Сертифицирането на ДГС/ДЛС по такъв стандарт ще отговаря на опростени и ясни изисквания, които са лесно и бързо контролируеми и съвместими с националното и международното законодателство.

С ясни правила за устойчиво управление на горите ще могат да се отстраняват някои от най-отчетливите слабости в управленския процес: снижаване на средните таксационни показатели по видове гори и по възрастови групи (класове) в сравнение с предходни периоди; неблагоприятна възрастова структура на горите, застаряване – най-фрапиращо в издънковите насаждения; преобладаващо неизпълнение на предвижданията на горскостопанските планове и лоша маркетингова политика на икономическите субекти; снижаване на професионалната подготовка на лесовъдите по места, допускане на многобройни нарушения в горите; снижени критерии и слабости при изпълнение на контролните функции по региони, прояви на субективизъм; разклатено обществено доверие към професионалната общност и колегия, към управлението и контрола върху дейностите в горите; принижено самочувствие на работещите в сектора (от всички направления) и липса на мотивация.

Как моделът на PEFC за регионална сертификация може да бъде приложен в България до 2030 година

Според нашата визия могат да се постигнат шест регионални SFM сертификата на шестте държавни предприятия, отговорни за управлението на държавните гори, които ръководят растежа на сертифицираната площ, включително и върху недържавните гори.

Компании от цялата верига на стойността, публични и частни крайни потребители, които ценят ангажимента с PEFC за постигане на отговорно снабдяване с горски ресурси, могат да станат част от продуктовата верига за доставки и производство, като разширяват своите пазари.

Недържавните собственици на гори трябва да бъдат приобщени към регионалните горски структури, с нова устойчива визия за управление на собствените

си гори. От източник предимно на дървесина с постъпления в бюджета на общината и на семейството да се превърнат в източник на екосистемни услуги с висока степен на обществено одобрение.

Държавата, благодарение на националното покритие с 6 регионални сертификата от PEFC, ще може да подкрепи недържавните собственици на гори и да стане гарант за устойчивото управление на всички гори чрез инструмента „регионален лесовъдски надзор“ за периодичен мониторингов контрол върху управлението на горите във всяко ДГС/ДЛС според стандартните изисквания на ISO за горската ни практика; да поеме разностите за сертифициране и за груповото регионално управление и опазване на дребните (до определен размер) имоти.

Тези процеси ще допринесат работещите в сектора да оценят усилията за възстановяване на горската система и от пасивен наблюдател да се превърнат в двигател на възстановеното ни горско стопанство и сектор.

Заинтересованите страни, включително обществото, ще отчетат промените с поетите отговорности по цялата верига от гората до крайния потребител и ще станат техен проводник за разрастване и мултиплициране на добри практики в управлението и ползването на българските гори и на базираната на гората индустрия.

За притежателя на всеки от 6-те сертификата (и на неговите поделения) е важно, че ще притежава световно признато доказателство за законосъобразно, близко до природата, социално отговорно и икономически изгодно управление на горите, както и положителна производствено-търговска репутация.

Създаването на регионален орган за управление ще създаде възможност за всички собственици на гори, независимо от размера на горските имоти, чрез присъединяването си към регионалното сертифициране да заявят своя ангажимент за устойчиво управление на горите. Ще подкрепи прилагането на подобрени процеси и модели за устойчиво управление на горите, като гарантира екологичната, икономическата и обществената му ефективност.

Инж. Антоний СТЕФАНОВ
председател на PEFC – България